

Visserijbeperkende maatregelen in natuurgebieden op de Noordzee

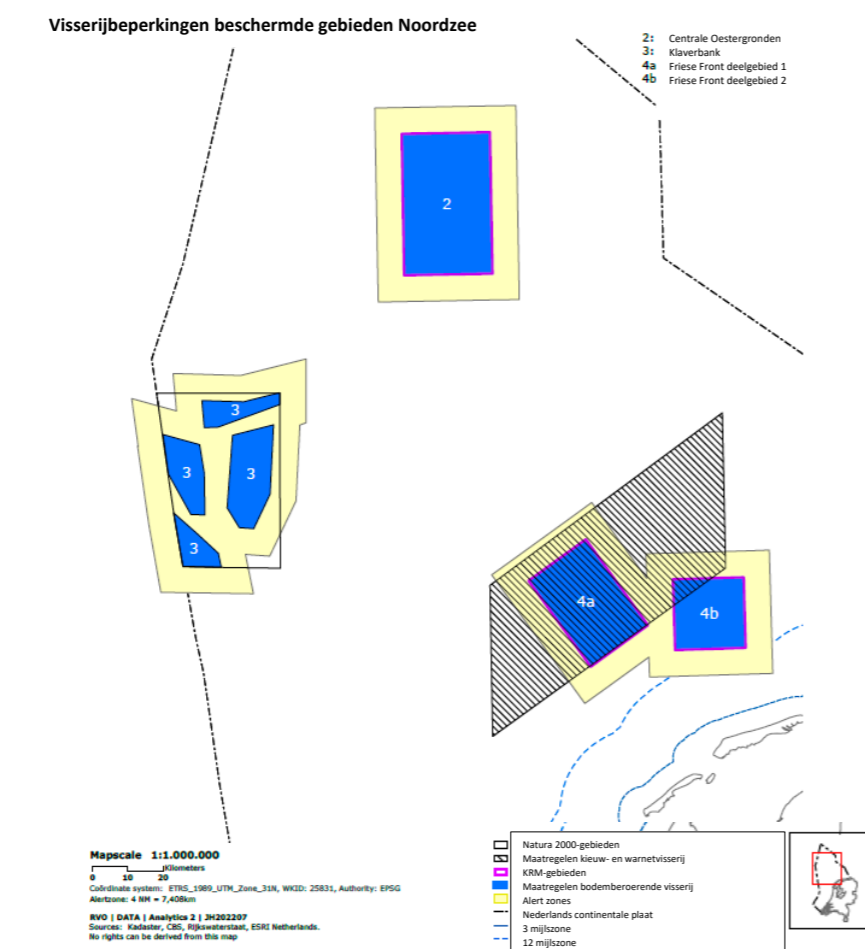
8 Maart 2023 was een gedenkwaardige dag voor de Nederlandse Noordzeenatuur. Ver op zee werden drie natuurgebieden (deels) gesloten voor de bodemberoerende visserij. Dit moet ervoor zorgen dat de biodiversiteit behouden blijft en de natuur de gelegenheid krijgt om zich te herstellen.

Tien jaar van voorbereiding

De bescherming van de gesloten natuurgebieden dateert al van vele jaren geleden. Dat betekent dat Nederland maatregelen neemt om de natuurdoelen te halen en dat voor bepaalde activiteiten in Natura 2000-gebieden een natuurvergunning nodig is. Voor visserij golden er echter nog geen maatregelen. De reden hiervoor is dat het visserijbeleid op Europees niveau is geregeld, via het gemeenschappelijke visserijbeleid (GVB). Nederland kan dus niet zelf beslissen over visserijbeperkende maatregelen. Eerst is instemming nodig van de lidstaten die er een direct belang bij hebben, waarna de voorstellen ter besluitvorming moeten worden voorgelegd aan de Europese Commissie. Mede daarom ging aan de sluiting van de natuurgebieden 10 jaar van voorbereiding vooraf.

Van voorbereiding tot besluit

Wat komt er zoal kijken bij het voorbereiden van zo'n besluit? We vragen het Sjaak Vonk, beleidsmedewerker bij het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV). Hij vertelt: "Eerst wordt er een achtergronddocument opgesteld met voorstellen voor instandhoudingsmaatregelen: dit zijn maatregelen die ervoor moeten zorgen dat de doelen in de beschermde gebieden bereikt worden. In dit geval gaat het om visserijmaatregelen en de onderbouwing daarvan. Als input daarvoor verzamelen we gegevens en laten we wetenschappelijk onderzoek doen. Het document geeft antwoord op vragen zoals: Waarom zijn de te beschermen gebieden zo belangrijk? Welke maatregelen worden voorgesteld en welke effecten verwachten we daarvan? Wat is de economische waarde van de gebieden voor de visserij, voor Nederland én andere lidstaten?"

De natuurgebieden die zijn gesloten voor de bodemberoerende visserij liggen in de door de Kaderrichtlijn Mariene Strategie beschermde natuurgebieden Friese Front en Centrale Oestergronden en het Habitatrichtlijngebied Klaverbank (Natura 2000). Een groot deel van het Friese Front is tevens aangewezen als Vogelrichtlijngebied (Natura 2000). Om ruiende zeezoeten rust te gunnen, wordt dat gebied de helft van het jaar gesloten voor visserij met kieuw- en warnetten.

Daarna bespreken we de voorstellen met allerlei partijen en voeren aanpassingen door. We overleggen bijvoorbeeld met de sectorpartijen (tegenwoordig gebeurt dat in het Noordzeeoverleg) en met de lidstaten (in de Scheveningengroep, een regionale groep van lidstaten die visserij beoefenen op de Noordzee). Als

de Scheveningengroep akkoord is sturen we de voorstellen naar de Europese Commissie. En als dan ook het Europees parlement en de Europese Raad geen bezwaar maken, zet de commissie deze om in wetgeving. De maatregelen zijn dan van kracht."

Er wordt invulling gegeven aan de afspraken die overheden en stakeholders in 2020 hebben vastgelegd in het Noordzeeakkoord: 15 procent in 2030.

Ronde twee bezig

Met de sluiting van de natuurgebieden is 5% van de Nederlandse Noordzee gevrijwaard van bodemberoerende visserij; dit is een gebied ter grootte van de provincie Drenthe. Maar er wordt al hard gewerkt aan de tweede ronde van te sluiten gebieden. Daarmee moet invulling gegeven worden aan de afspraken die overheden en stakeholders in 2020 hebben vastgelegd in het Noordzeeakkoord: 15 procent in 2030.

Voorstellen voor nieuw te sluiten gebieden tot 2030

Er wordt gewerkt aan de volgende voorstellen:

- Verbod op bodemberoerende visserij in Habitatrichtlijngebied de Doggersbank. De gesprekken over visserijbeperkende maatregelen in dit gebied begonnen al in 2009. Mede door Brexit werden deze 'on hold' gezet. De voorstellen worden nu weer verder in procedure gebracht.
- Verbod op bodemberoerende visserij in een extra deel aan de zuidzijde van de Doggersbank (KRM-gebied);
- Verbod op bodemberoerende visserij in een uitbreiding van de Centrale Oestergronden (KRM) en de Klaverbank (Habitatrichtlijngebied);
- Verbod op alle vormen van visserij in KRM-gebied Friese Front. Op die manier wordt niet alleen de bodem beschermd, maar het totale ecosysteem.
- Verbod op bodemberoerende visserij in een nieuw KRM-gebied: de Borkumse Stenen;
- Halfjaarlijkse sluiting voor kieuw- en warnetvisserij in Vogelrichtlijngebied de Bruine Bank.

Met deze voorstellen loopt het totale voor visserij gesloten gebied op tot 13,7%. Wat de laatste 1,3% te sluiten gebieden zullen zijn is nog niet bekend. ≈

Gesloten visgronden

Het Friese Front

Vanwege het unieke karakter valt dit gebied onder twee wettelijke kaders, die elkaar deels overlappen: de Vogelrichtlijn en de Kaderrichtlijn Mariene Strategie. Het gebied is bijzonder omdat er verschillende watermassa's samenkomen en er ecologisch interessante overgangen liggen van een ondieper naar dieper water. Er zijn veel algen aanwezig en de biomassa aan bodemdieren is hoog. Dat trekt veel vissen, vogels en zeezoogdieren aan, waaronder de onder de Vogelrichtlijn beschermde zeezoet. De vogels komen naar het Friese Front om te ruien en in die periode voldoende voedsel te vinden.

Vanaf 8 maart 2023 gelden de volgende maatregelen:

- Visgronden in het onder de Kaderrichtlijn Mariene Strategie beschermde gebied zijn gesloten voor bodemberoerende visserij. Dit biedt bescherming aan het bodemecosysteem.
- Het onder de Vogelrichtlijn beschermde gebied wordt elk jaar gesloten voor visserij met kieuw- en warnetten (van 1 juni tot 30 november).

Centrale Oestergronden (KRM-gebied)

De Centrale Oestergronden liggen zo'n 100 km ten noordwesten van de Waddeneilanden, tussen de Doggersbank en het Friese Front. Het gebied is kenmerkend doordat de zeebodem dieper ligt dan de omgeving. Het gebied is bijzonder door de slibrijke bodem. Daardoor is er een divers bodemleven met veel zeldzame en langlevende soorten, zoals de noordkromp. Ter bescherming van het bodemecosysteem is ook in dit gebied de bodemberoerende visserij verboden.

Klaverbank (Habitatrichtlijngebied)

De Klaverbank ligt zo'n 160 km ten noorden van Den Helder. Het gebied is beschermd vanwege habitattypen H1170 (riffen) en drie zeezoogdieren: de bruinvis, grijze zeehond en de gewone zeehond. Het gebied wordt gekenmerkt door grote stenen die dienen als substraat voor een gevarieerd en (voor de Nederlandse Noordzee) uniek bodemleven. Ook hier is bodemberoerende visserij vanaf 8 maart verboden.

Alert-zones

Rondom de natuurgebieden waar de maatregelen gelden liggen zogenaamde 'alert zones' met een breedte van 4 zeemijl. Als een vissersvaartuig deze zone binnenvaart, krijgt de NVWA (de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit, die toezicht houdt op de gehele visserijketen) een bericht. De NVWA kan het betreffende schip dan waarschuwen dat het (bijna) een natuurgebied invaart waar beschermende maatregelen gelden. Ook het Vessel Monitoring Systeem (een volgsysteem dat op schepen geïnstalleerd moet zijn) is hierop aangepast. In plaats van dat het systeem elke 2 uur gegevens verstuurt, gebeurt dat elke 10 minuten. Op die manier hebben de handhavers beter zicht op de aanwezigheid van vissersschepen.